

To gamle bøger om Paulus

af Erik Bøye

En boganmeldelse behøver vel ikke at være af en ny bog!? Blandt de bøger, som min kone har arvet efter sin mor, er der en meget spændende rejsebeskrivelse af journalist Arne Falk-Rønne: *Vejen Paulus gik*. Bogen er skrevet i 1967 (lige før 6-dages krigen mellem Israel og nabostaterne). Arne Falk-Rønne fulgte bl.a. ørkenvejen fra Jerusalem til Damaskus, hvor Paulus havde sin "Damaskus-oplevelse":

Men undervejs, netop som han nærmede sig Damaskus, skinnede et lys fra himlen pludselig om ham. Han faldt til jorden og hørte en røst sige: "Saul, Saul, hvorfor forfølger du mig?" Han svarede: "Hvem er du, herre?" Han sagde: "Jeg er Jesus, som du forfølger. Men rejs dig og gå ind i byen, så vil du få at vide, hvad du skal gøre". (Ap. G. 9, 3-6.)

I Damaskus fandt Arne Falk-Rønne den lige gade, som stadig findes. Den gade, hvortil Paulus blev ført, efter at han var blevet blindet. Rester af bymuren findes også. Efter sin omvendelse begyndte Paulus straks at prædike i synagogerne, at Jesus er Guds søn. Han satte jøderne til vægs, og de besluttede, at rydde ham af vejen. For at slippe væk fra sine forfølgere, som holdt vagt ved byporten, blev Paulus i en kurv firet ned fra bymuren (Ap. G. 9,25) – ydmygt gennem det man på danske middelalderborge kaldte en hemmelighed, gætter Arne Falk-Rønne på.

I galaterbrevet (1, 17-18) skriver Paulus, at han derefter tog til Arabien, hvor han var i tre år. Der er mange spekulationer om, hvor i Arabien, Paulus opholdt sig i de tre år. Arne Falk-Rønne gætter på nabatæernes hovedstad Petra (i Edom, nu Jordan), og han fortæller levende om denne glemte by, hvor paladser og huse til 40.000 indbyggere er hugget ind i klipperne. Man kan kun komme til Petra gennem en 1,2 km lang snæver kløft. Petra blev ødelagt af jordskælv og styrtflod, og byen var glemt i århundreder, indtil en ung tysk opdagelsesrejsende forklædt som araber opdagede byen i 1812.

Petra er et af verdens syv moderne underværker og et besøg værd. Indiana Jones har været der, og min kone og jeg har været der og oplevet forbløffelsen ved pludselig for enden af den snævre kløft at stå foran et rødglødende 40 meter højt bygningsværk, måske et toldkammer, som er mejslet ind i klippen. Paulus red ikke, han sejlede eller gik, og for selv at prøve det på sin egen krop, fulgte Arne Falk-Rønne en uldkaravane gennem den anatolske højslette for at besøge de byer i Galatien/Pisidien, som Paulus besøgte på sin første missionsrejse.

Arne Falk-Rønne fortæller også levende om bl.a. Paulus' besøg i Efesos, Athen, Korinth og Rom; og han undrer sig over, hvordan en storby som Efesos – i størrelse og vigtighed kun overgået af Rom – helt kunne forsvinde fra jordens overflade. Resterne af Artemistemplet, som var et af oldtidens syv underværker, blev først fundet og påbegyndt udgravet i slutningen af 1800-tallet. Han krydrer sin bog med fortællinger om bl.a. kibbutzer, Tell Aviv, Erik Ejegod og en flyvetur fra Cypren til Athen sammen med Cyprens præsident, ærkebiskop Makarius. I forbindelse med sit besøg i Paulus-bugten på Malta, fortæller han om den muslimske ekspansion imod Europa, som i 1565 blev stoppet af johanitter-ridderne på Malta. Om Kapernaum skriver han:

Når Jesus gik i Kapernaums gader, [...] havde han udsigt til kong Herodes' kongelige palads, som var bygget et stykke over Tiberias' hvide huse. De græske billedstøtter, nogle af dem forgyldt efter datidens smag, lyste ud over søen i solskinet og stillede Jesus og hans disciple Grækenlands kultur for øje dagligt. Jeg tror derfor ikke på den vistnok almindelige opfattelse af de tolv apostle som bønder og fiskere fra den yderste kartoffelrække, som naive mennesker, der kun kendte landsbysamfundet og aldrig havde mødt bymenneskers fristelser og glæder. [...]

Peter landede sine fisk enten i Kapernaum, som var en travl grænseby med en romersk garnison, eller i Tiberias, hvis rigmandsvillaers internationale beboere trak skuespillere, gladiatorer og digtere til byen, og hvor livet levedes nok så frigjort. [...] Jesus har mange, mange gange set solen skinne i de romerske kohorters hjelme, når de marcherede ad hans ungdoms stier eller forbi hans lejede herberg i Kapernaum. Mange, mange gange har han talt med fönikiske eller ægyptiske karavanekøbmænd.

Om Apostlenes Gerninger kapitel 27 skriver Arne Falk-Rønne:

Lukas når sit stilistiske højdepunkt i beskrivelsen af Paulus' sørejse og skibbrud undervejs til Rom, en skildring som er enestående i den antikke litteratur, og som endnu i dag med held kunne aftrykkes i en antologi om Spændende beretninger fra de store have. Det var dette kapitel 27, i Apostlenes gerninger, som var admiral Nelsons yndlingslæsning, og som han læste morgenen før slaget på Københavns red.

Kapitlet er fyldt med nautiske udtryk som anker, slæbeanker, hvirvelstorm, nødudstyr, skibsudrustning, lod, favne, forstavn, agterstavn, rortov, forsejl, rev, vragrester m.m. Det er svært for en teologistuderende at oversætte kapitlet fra græsk. Johannes Møllehave fortæller i Replikker og pointer, at da Indre Missions tidligere formand Chr. Bartholdy var til eksamen i Det nye Testamente, blev han bedt om at oversætte et stykke fra Acta kap. 27. "Nej jeg vil ikke", sagde han. "Jeg er til teologisk embedseksamen, ikke til kystskipper-eksamen". Det bøjede man sig for!

Jeg er ved at læse *Vejen Paulus gik* for tredje gang – sammen med Apostlenes Gerninger, en anden fremragende rejsebeskrivelse. Når jeg "kun" giver bogen fem stjerner, og ikke seks, er det fordi Arne Falk-Rønne har en sær bortforklaring af vandringen på søen.

Bogen *Vejen Paulus gik* kan nu kun købes antikvarisk – ligesom ”billedbogen” *I Apostlens fodspor* af F. F. Bruce.

Erik Bøye er lektor emeritus fra Syddansk Universitet